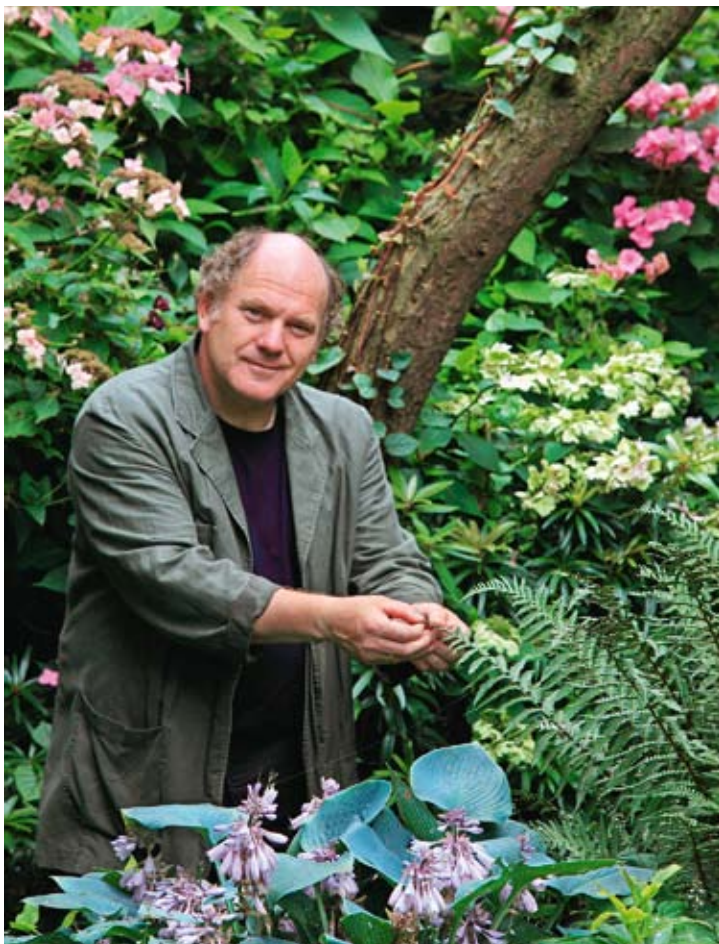

Harry Pierik wekt illusies VERBORGEN TUIN

Midden in Zwolle ligt een prachtige stadstuin. Als je er binnenkomt, lijkt het alsof de bewoonde wereld niet meer bestaat, je ziet alleen maar planten. Op allerlei manieren heeft de eigenaar, tuinontwerper Harry Pierik, geprobeerd een illusie van tijdloosheid te creëren. "Je moet je in een tuin kunnen verliezen", aldus Pierik.

BOVEN | Gezicht op de serre en het eerste deel van de tuin.

INZET | Zitje onder de honderd jaar oude appelboom 'Laxton's Superb'.

Rechts op de voorgrond *Impatiens edgeworthia*.

LINKS | Harry Pierik.

A

an de gevel is niets bijzonders te zien. Een gewoon huis, in een negentiende-eeuwse wijk in Zwolle. Aan de ene kant van de voordeur is er de straat, met het geronk van auto's, voorbij knetterende scooters en voetgangers die zich haasten over de smalle stoep. Aan de andere kant van de deur bevindt zich het domein van tuinontwerper Harry Pierik. Hij heeft verschillende tuinen in en buiten Zwolle op z'n naam staan, maar daarnaast is hij ook bekend door zijn eigen tuin, die jaarlijks honderden bezoekers uit binnen- en buitenland trekt.

De eerste gewaarwording als je de tuin achter het huis van de ontwerper betreedt, heeft iets weg van een schokeffect. We staan op het kleine terrasje bij de serre, dat wordt omarmd door een enorme, honderdjarige 'Laxton's Superb,' die het licht filtert met zijn doorleefde, bebladerde takken. De schaduw van deze bejaarde appelboom is echter niet de enige oorzaak dat het hier, op deze warme dag, zoveel aangenerender aanvoelt dan aan de voorkant van het huis. Overal waar je kijkt, zie je planten. Niets verradt dat dit stadshuis ligt ingeklemd tussen an-

dere huizen. De omringende bebouwing wordt helemaal aan het oog onttrokken door vaste planten, bomen en struiken die met elkaar verweven lijken, als het ware zijn opgestapeld tot hellingen van groen.

Aangestampte aarde

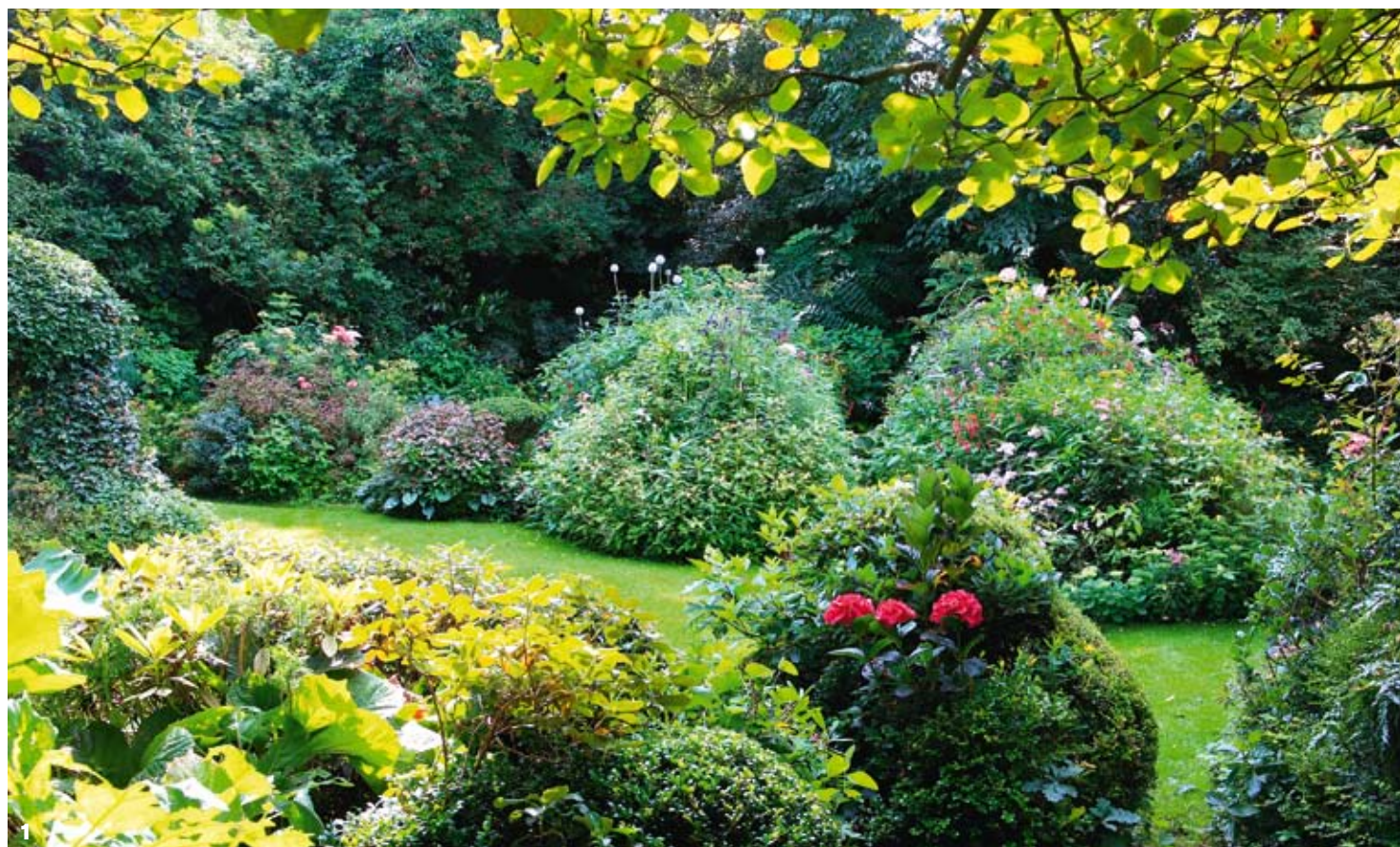
Harry heeft geluk gehad, zegt hij zelf. De 1000 vierkante meters die zijn tuin groot is, hoorden er oorspronkelijk niet allemaal bij. Door een toeval kon hij een aangrenzend stuk grond kopen, waardoor de stadstuin nu veel groter is. Maar niet alleen het formaat van de tuin is ongewoon, de tuin zelf is dat ook: hier wordt de vloer aangeveegd met de ontwerp-regels waaraan moderne tuinen worden geacht te voldoen.

"Ik ben tuinontwerper, maar ik heb er niet voor geleerd", zegt Harry. "Ik heb van mijn hobby mijn vak gemaakt." Lange tijd werkte hij als onderwijzer op een basisschool. Dat hij nooit een ontwerp-opleiding heeft gevolgd, ervaart hij niet als een gemis. Integendeel. "Het heeft →

Foto: IBC

1 | Van onder de krent heb je een mooi uitzicht op het tweede deel van de tuin. 2 | Helemaal achter in de tuin ligt een verdiept pad. Daardoor ontstaat een 'kikvorsperspectief'. 3 | In het bordertje rechts achterin (1 m²) groeien dertig verschillende planten. Het opvallend lichtgroene blad op de achtergrond is van *Robinia pseudoacacia* 'Frisia'. 4 | Harry laat bomen begroeien met klimop, trekt een deel van de stengels weer naar beneden en ontdoet ze van hun blad. Linksvoor drie etages van respectievelijk *Buxus sempervirens* 'Prostrata', *Rhododendron niveum* en *Aristolochia macrophylla*.

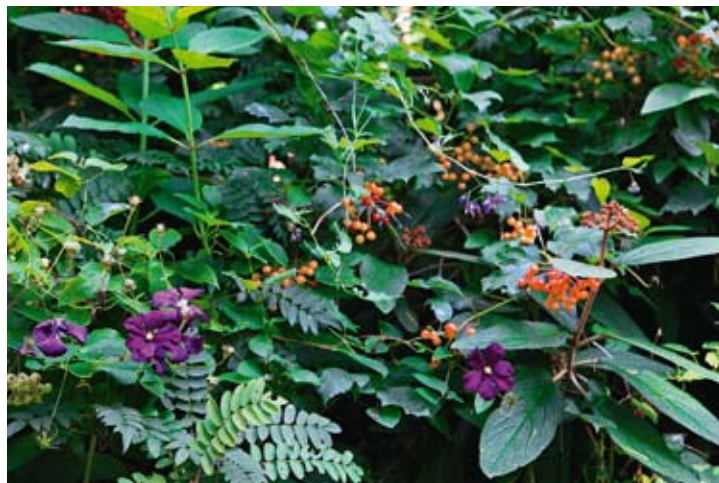

BOVEN | De hortensiaheuvel met op de voorgrond onder andere *Dryopteris affinis* en *Hosta 'Halcyon'*. Helemaal rechts *Rhododendron recurvoides*.
 ONDER | Vanaf het verdiepte pad achter in de tuin is het huis amper te zien. RECHTSONDER | Detail van een border met *Viburnum opulus 'Compactum'*, het blad van *Viburnum x rhytidophylloides*, *Clematis 'Etoile Violette'* en het blad van *Sorbus cashmiriana*.

beslist voordelen om blanco te zijn. Omdat ik niets geleerd heb, hoef ik ook niets af te leren. In de praktijk zie ik zoveel schoolsheid om me heen, regeltjes die blindelings worden toegepast, trucjes die worden nageaapt. Juist door het ontbreken van een ontwerp-achtergrond kan ik compleet mezelf zijn."

Hoe dat in de praktijk uitpakt, wordt snel duidelijk als we het terras verlaten voor een wandeling door de tuin. Het iets verdiepte aangelegde klinkerterrasje gaat direct over in het gazon. "Veel mensen vinden een gazon onpraktisch en onderhoudsintensief, maar dat heb je zelf in de hand", zegt Harry. "In mijn ogen is een gazon zo iets als een geschoren border. Alles mag erin, zolang het maar kort en groen is. Onkruid zie ik niet als een probleem. Natuurlijk wordt het gras in droge periodes

Springbalsemien is een favoriete plant van ontwerper Harry Pierik.

1 | De struiken en vaste planten zijn als het ware opgestapeld tot hellingen van groen. Op de voorgrond *Impatiens balfourii*, rechts de lichtgroene blaadjes van *Lonicera nitida* 'Baggesen's Gold'. 2 | *Impatiens balfourii*. 3 | *Impatiens edgeworthia*. 4 | *Impatiens capensis*.

bruin, maar wat geeft dat? Als het gaat regenen herstelt zich dat weer." Het gazon, dat meandert langs borders met *Epimedium*, varens, *Heuchera* en andere bladplanten, vernauwt zich tot een smalle doorgang onder een tunnel van groen om aan de andere kant van de tunnel weer uit te waaiëren tot een golvende grasmatten. Ook in dit tuindeel is nergens verharding aangebracht. De merkwaardig verdiepte paden, die in vloeiende lijnen door de tuin slingeren, zijn gemaakt van aangestampte aarde. Soms voorziet hij ze van een laagje gehakseld coniferengroen ("dat veert zo lekker"). Geen pergola, geen lange, rechthoekige vijver, geen schanskorven of andere eigentijdse elementen, zelfs geen tuinset, maar uitsluitend planten en gras. Harry: "Het Gamma-gehalte van mijn tuin is nul."

Vage grenzen

Harry Pieriks tuin bewijst dat je voor het creëren van geraffineerde visuele effecten ook helemaal geen harde materialen nodig hebt. Voor het spel van vorm, licht en perspectief dat zijn tuin is, zijn ze

van geen enkele waarde.

Halverwege de wandeling door de tuin raakt de bezoeker enigszins in verwarring. Waar staan we nu ten opzichte van het huis? Dit blijkt precies de bedoeling. "Je moet je in een tuin kunnen verliezen", vindt Harry. "Daarom houd ik niet van overzichtelijke, rechthoekige of ronde vormen. Een lijn moet vloeiend zijn. Zo kun je steeds vanuit een ander perspectief naar de planten kijken. Dan zie je weer andere dingen. Je ontdekt nieuwe, verborgen combinaties en daar kun je vervolgens weer op voortborduren."

Als schiereilanden liggen de verschillende borders in het gazon. Op enkele plekken in de tuin is het pad zodanig verdiept dat je naar de planten kijkt vanuit een kikvorsperspectief. Elders maakt Harry bewust gebruik van planten en bomen met blauwgrijs blad. Zo ontstaat een zogenaamd atmosferisch perspectief, een techniek die ook in de schilderkunst wordt gebruikt en als effect heeft dat de tuin groter oogt dan hij in werkelijkheid is omdat de grenzen lijken te vervagen. Ook met andere middelen creëert Pierik bewust onduidelijkheid over →

Foto: IBC

Foto: Fred Roest

Foto: IBC

BOVEN | Een verhoogd bed onder de sering met *Narcissus* 'Peeping Tom' en de jonge scheuten van venuschaar (*Adiantum pedatum*).

LINKS | De bepleisterde, okergele muur met ingemetselde brokjes flagstone en dakpan draagt bij aan de illusie van tijdloosheid.

LINKSONDER | Een stroompje tussen boomvaren (*Dicksonia antarctica*) en tongvaren (*Asplenium scolopendrium*). Voorjaarszonnebloem (*Doronicum orientale*), *Anemone blanda* en allerlei hoornviooltjes zorgen voor kleur.

waar de tuin precies ophoudt. De donkere plekken achterin suggereren een ondoordringbare plantenmassa. In werkelijkheid staat er een schutting. Een ruisend stroompje dat zich een weg baant tussen de planten, lijkt van een grote hoogte te komen, maar het ontspringt uit een verborgen pilaar.

Oerwoud-effect

Het onconventionele van deze tuin zit hem ook in de manier van beplanten. Pierik houdt niet van grote groepen van één soort. "Juist door allerlei planten door elkaar te weven wordt elke plant een waardig onderdeel van het geheel", zegt hij. Strikt genomen staat alles veel te dicht op elkaar, maar het werkt. Met de snoei- en heggenschaar houdt hij de bomen en struiken in toom, vormt ze tot het beoogde effect ontstaat. Te laag hangende takken knipt hij af, of hij ontdoet ze alleen van hun blad als dat beter uitkomt. Sommige kronen worden tot afgeplatte bolvormen gesnoeid, zodat daar weer een volgende etage bovenuit kan steken. Zo ontstaan er visuele trappen van groen. Dit oerwoud-effect wordt nog versterkt door het gebruik van klimmers die zich tussen de beplanting door omhoog werken. Harry laat bomen begroeien met klimop, trekt vanaf een bepaald punt de stengels weer naar beneden en verwijdert het blad. Zo lijken het net lianen. Hij prutst varens in een nylonkous en bevestigt ze in boomholten. Zelfs het bindtouw wordt voor gebruik

eerst door de modder gehaald, dan is het vrijwel onzichtbaar en wordt de illusie niet verstoord. Ook planten als bamboe en *Fatsia* dragen bij aan de bijna tropische sfeer.

Voorjaarsfeest

In de zomer word je in deze tuin bijna verzwoegen door het groen. In het voorjaar, als het zonlicht door de kale boomkronen speelt en de vaste planten nog grotendeels in rust zijn, steken duizenden verwilderingsbolletjes hun neuzen boven de aarde. De sneeuwkllokjes zijn de eerste in de reeks. Ze gedijen goed in de humeuze grond onder de bladverliezende bomen. Met de meer dan tweehonderd verschillende soorten en -cultivars die de tuin telt, kan Harry zich een specialist op dit gebied noemen. Enkele cultivars zijn zelfs spontaan in zijn tuin ontstaan. Van een afstandje zijn alle sneeuwkllokjes wit, maar als je diep door de knieën gaat, verbaas je je over de subtiele verschillen in de groene

merktekentjes op de binnenste bloemblaadjes, de variatie in vorm en textuur van de buitenste bloemblaadjes en de nuances in bladkleuren.

Na de bloei van de sneeuwkllokjes is het de beurt aan de narcissen, te beginnen met 'February Silver', die soms al eind februari bloeit met witte bloemen met een citroengele kroon. Al snel volgt 'Jenny', eveneens met witte bloemen en een zachtgele kroon. Ondertussen ontvouwen zich ook de crèmewitte bloemen van *Narcissus* 'Pueblo'. Een van de hekkensluiters is 'Pipit', een citroengele Jonquilla-narcis die zo'n 40 centimeter hoog wordt.

Intussen zijn ook de fritillaria's opgedoken. Behalve het rode en witte kievitseitje (*Fritillaria meleagris* en *F. meleagris* 'Alba') →

Foto: Harry Pierik

RECHTSBOVEN | *Galanthus* 'Armine'. 1 | Uitgebloeide aren van groot hoeblad met *Narcissus* 'Pueblo' en 'Jenny'. Rechts vooraan *Epimedium pinnatum* 'Blacksea'. 2 | Het eerste deel van de tuin in voorjaarstooi. Links de bloemen van *Rhododendron* 'Gartendirektor Glocker'. De snoeivormen zijn van seringen en hulst. Rond het vogelbadje *Epimedium* x *perralchicum* 'Frohnleiten'. 3 | *Narcissus* 'Peeping Tom' en longkruid (*Pulmonaria longifolia* 'Diana Clair'). In het midden *Helleborus* en voorjaarszonnebloem. 4 | In het voorjaar is de tuin één bollenfestijn.

Foto: IBC

2

3

4

Foto: IBC Foto: IBC

Foto: IBC

groeien in deze tuin minder bekende soorten als *Fritillaria raddeana* en *Fritillaria verticillata*. Ook de inheemse hondstand (*Erythronium dens-canis*), het vogeltje-op-de-kruk (*Corydalis solida*) en het zomerklokje (*Leucojum aestivum*) ontbreken niet.

In combinatie met longkruid, smeerwortel, voorjaarszonnebloem (*Doronicum*) en *Helleborus orientalis*-hybriden vormen al deze voorjaarsbloeiërs een kleurig orkest, dat weer onderduikt als de bomen in het blad komen en de zomerbloeiende vaste planten aan de groei gaan.

Vloeiende lijnen

Wat opvalt, is Harry's affectie voor planten waar menige tuinier z'n neus voor ophaalt of met alle middelen probeert uit te bannen. Hij koestert stinkende gouwe, die hij met de heggenschaar in model knipt, geeft het groot hoeblad de ruimte en wijst liefdevol op de bloeiende balsemien (*Impatiens*). Op diverse plekken duiken ze op: de bekende, zich enthousiast uitzaaiende springbalsemien (*Impatiens glandulifera*) en andere eenjarige soorten als *Impatiens edgeworthia*, *I. capensis* en *I. balfourii*. In plaats van voor problemen te zorgen, passen ze met hun exotische, op orchideeën lijkende bloemen naadloos in deze wonderlijke en harmonieuze tuin.

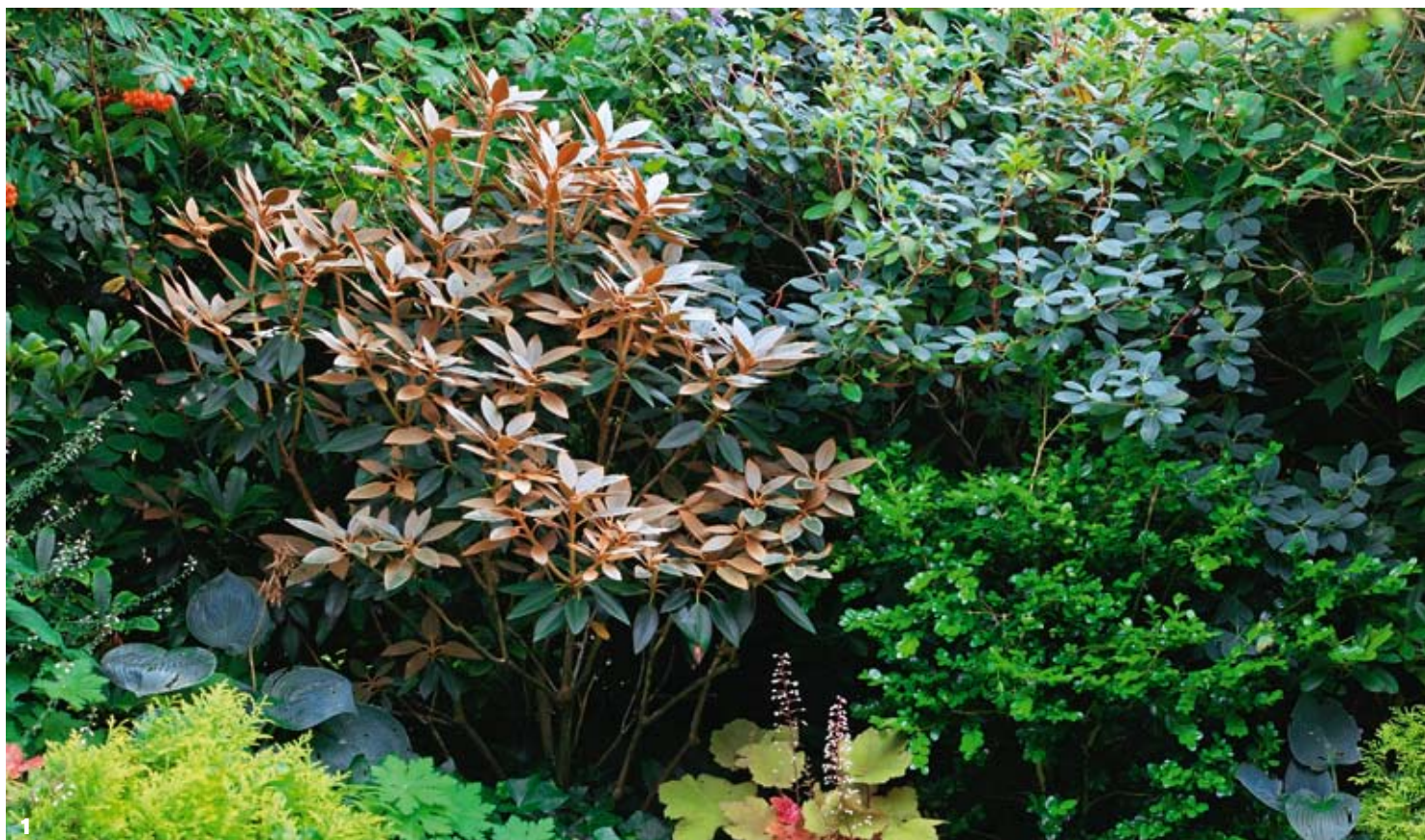
Pieriks eigenzinnige plantengebruik is niet los te zien van zijn manier van ontwerpen. "Mijn tuinen zijn geen tekentafeltuinen, al maak ik natuurlijk wel een schets." De lijnen in zijn ontwerpen zijn altijd vloeiend. In tegenstelling tot veel tuinarchitecten en ontwerpers gaat hij in de eerste plaats uit van wat er is. "Ik houd er niet van om gezonde, waardevolle planten die nog jaren mee kunnen, op te offeren aan een vluchtig idee. Soms is het al voldoende de planten te herschikken voor een totaal ander effect."

Rhododendrons

De grond in Harry's tuin is vochthoudend. Op diverse plekken in de tuin heeft hij de bodem zuurder gemaakt met gecomposteerde eikenbladeren en sparrennaalden. Ook het gehakselde coniferengroen dat hij op de paden aanbrengt en dat daar verder verteert, wordt later elders in de tuin gebruikt. Hierdoor ontstaat een geschikte voedingsbodem voor de vele rhododendrons. Pierik kiest ze niet in de eerste plaats vanwege hun bloemen, maar vooral om het blad. "Rododen-

LINKSBOVEN | *Rhododendron* 'Gartendirektor Glocker', *Narcissus* 'Peeping Tom' en *Doronicum orientale*. LINKS | Bloeiende kievitsbloemen (*Fritillaria meleagris*) rondom het vogelbadje. De grote bladeren op de achtergrond zijn van het voetblad (*Podophyllum peltatum*). ONDER | De narcissen 'February Silver', 'Sailboat', 'Jetfire' en 'Pipit' vormen een vrolijk mengsel.

De rododendron is een andere favoriet van Pierik.

1 | Links *Rhododendron pachysanthum*, rechts het grijsblauwe blad van *Rhododendron oreotrephes*. Daaronder *Buxus microphylla*, *Heuchera* 'Caramel' en blauwbladige hosta's. 2 | *Rhododendron* (Williamsianum Groep) 'Linda'. 3 | *Rhododendron pachysanthum*. 4 | *Rhododendron williamsianum*.

drons zijn totaal ondergewaardeerd als bladplant, terwijl ze in dat opzicht juist zoveel variatie laten zien." We lopen langs botanische soorten als *Rhododendron pachysanthum*, waarvan het spits toelopende, viltige blad bedekt is met roestbruine haartjes. De eironde bladeren van *Rhododendron williamsianum* zijn juist glad en groen. Deze rododendron van nauwelijks een meter hoog wordt veel gebruikt als kruisingsouder voor dwergvormen en bloeit in mei met zachtroze bloemen. Imposant is *Rhododendron rex*, met bladeren die wel 30 centimeter lang kunnen worden. Botanische rododendrons hebben de reputatie dat ze 'moeilijk' zijn. Harry beaamt dit. "Er gaat er inderdaad wel eens eentje dood, maar de meeste doen het uitstekend. De combinatie van luchtige, zure grond, die humusrijk is en goed afwatert, is voor rododendrons cruciaal." Een moderne hybride uit de Williamsianum Groep is *Rhododendron* 'Linda' met helderroze klokvormige bloemen. Ook hydrangea's worden veel toegepast. Harry wijst op wat hij de

hortensiaheuvel noemt. "Door de opbouw van laagblijvende soorten en cultivars vooraan en hoge soorten achteraan ontstaat de suggestie van een heuvel, in werkelijkheid zijn de borders allemaal vlak." ❧

TEKST: FRANSJE VAN DORP/FOTOGRAFIE: MODESTE HERWIG, E.A.

ZELF KIJKEN

Op 16 en 17 april is de tuin van Harry Pierik open voor bezoekers, van 10-17 uur (toegang € 2,50). Zaterdag 25 juni is er een speciale open dag voor leden van Groei & Bloei. Van 10-12 en van 13-17 uur. Toegang gratis. Assendorperstraat 178, 8012 CE Zwolle, tel. 038-4220564, www.tuinharrypierik.nl (op de website is o.a. een filmpje te zien over de sneeuwkllokjes in de tuin).